

VOORSTEL WET GRONDGEBONDENHEID

ONZE REACTIE: ONJUISTHEDEN, PUNTEN VAN ZORG EN SUGGESTIES

Het idee van 'een maakbare samenleving' vond vooral na de oorlog gehoor in de Nederlandse samenleving. Maar hoewel dit gedachtegoed vanuit goede intenties gedreven werd, ligt het gevaar op de loer dat de 'oplossingen' vanuit de overheid de nieuwe problemen worden. Wij denken dat het huidige wetvoorstel rondom grondgebondenheid precies dit lot beschoren is.

We zijn bang dat dit voorstel niet voor meer eenvoud en borging zorgt, maar voor extra normen, wetten en onbedoelde tegenstrijdige effecten in de praktijk. De onjuistheden die naar voren komen in het voorstel, onze zorgpunten, onze suggesties en vooruit - ook de goede punten willen we daarom graag onder uw aandacht brengen.

Want op dit moment is iedere boer verplicht de mest af te zetten die hij niet zelf kan plaatsen. Dat gaat naar andere boeren die nog ruimte hebben, in binnen- én buitenland. Feitelijk gaat iedere druppel mest dus naar een hectare landbouwgrond ergens. Er is alleen niet vastgesteld wie deze hectare op naam heeft en waar deze ligt. Maar in feite is alles dus al grondgebonden. De vraag is alleen: waar moet de mest heen? Voor een boer in Winterswijk is Munster (DE) dichterbij dan Culemborg.

ONJUIST 1: (NOG) MEER GRASLAND ZORGT VOOR MEER WEIDEGANG

Het wel of niet weiden is niet afhankelijk van het totale aandeel grasland onder een bedrijf. Er is ook in de CBS database geen verband tussen het totaal areaal grasland en het aandeel bedrijven met weidegang.

Het aantal hectares grasland *direct bij, of goed te bereiken vanuit de stal* is wel van belang. Dat noemt men het 'beweidbare oppervlakte'. Het aandeel beweidbare oppervlakte is vooral afhankelijk van de verkaveling van bedrijven.

Als norm voor werkbaarheid (niet te veel vertrapping en vermesting) wordt vaak 10 koeien per ha 'beweidbaar' oppervlakte gesteld als maximum. Of wel 0,1 ha per GVE. De norm van 0,35 GVE grasland per koe voegt dus niks toe aan die wens van behoud van weidegang. Voor een bedrijf met 100 melkkoeien en 50 stuks jongvee komt 0,35 ha grasland per GVE ook neer op iets meer dan 80% grasland. De norm die nu bij derogatie ook al gold. Een significant effect op weidegang is dan ook niet te verwachten.

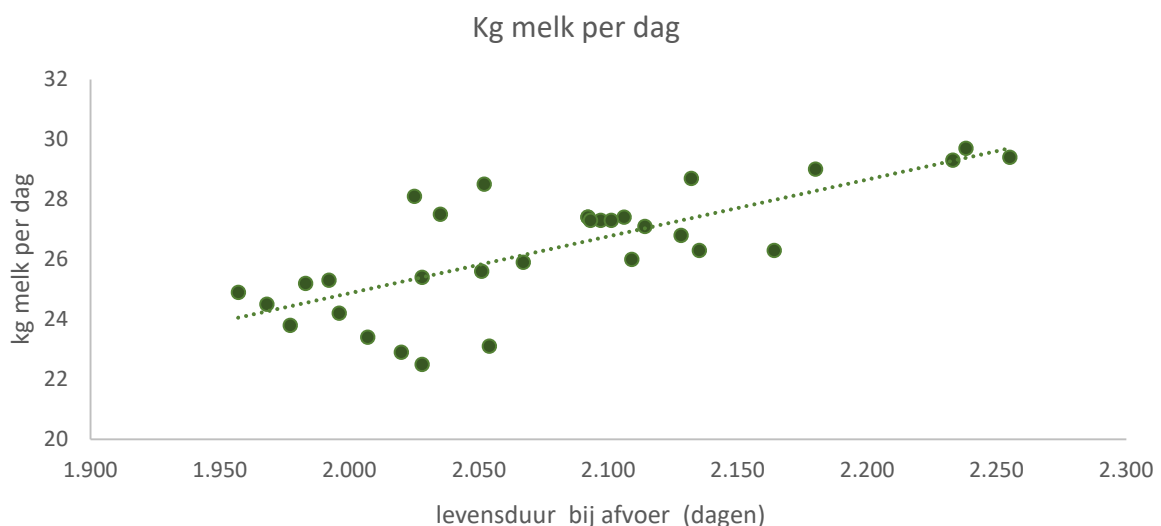
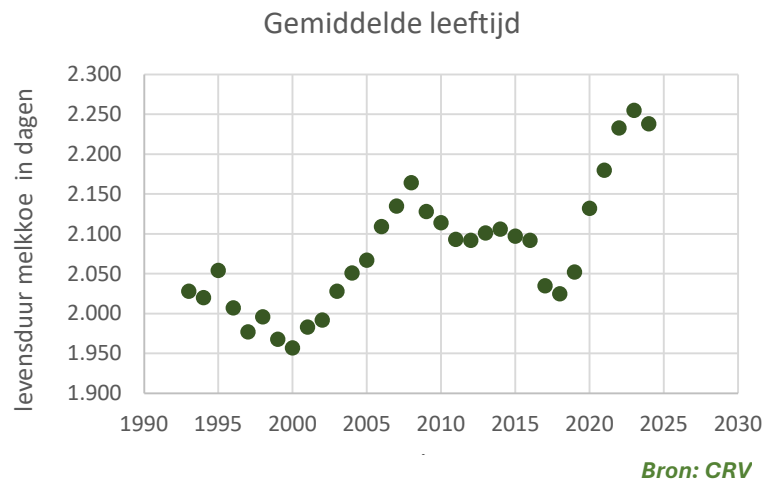
ONJUIST 2: EEN HOGERE MELKPRODUCTIE LEIDT TOT EEN LAGERE LEVENSDUUR

Als er al een relatie vast te stellen tussen de levensduur van koeien en de melkproductie dan is deze eerder positief dan negatief. Koeien kunnen namelijk alleen melk geven bij optimale verzorging en gezondheid. Melk produceren is topsport voor koeien, en als topsporters dienen ze ook verzorgd te worden.

Wanneer de stamboekgegevens vanaf de jaren 90 worden geraadpleegd zie je dat zowel de levensduur als de melkproductie gestegen zijn de laatste jaren. Als je deze tegen elkaar wegzet

dan zit er dus juist een positieve correlatie tussen de melkgift per dag en de levensduur van melkkoeien.

Graag ook even de aandacht voor een opvallend feit in de levensduur. In de periode vanaf 1996 tot 2005 (minas) nam de levensduur flink toe. In de periode 2005 tot 2015 (derogatie + melkquotum) daalde deze. Na het verval van het melkquotum nam de levensduur weer toe. In de periode dat er dus een hectarenorm en productieplafond gold, stond de levensduur onder druk t.o.v de periodes dat er een economische stimulans is om efficiënter (minas en post-quotum periode) te produceren.

Bron: CRV

Conclusie

Wanneer efficiëntie en verliezen van mineralen en dieren beloond wordt, wordt deze nagestreefd. Wanneer deze vastgelegd wordt, is deze drive weg.

ONJUIST 3: GRONDGEBONDENHEID ZORGT NIET VOOR MINDER STIKSTOFINPUT

Ieder gewas heeft stikstof nodig, ieder dier heeft zijn voeding nodig. Deze wet legt alleen vast welk gewas en welke hectare op naam staat van de dierhouder. Of waar zijn mest heen gaat. Zijn gewassen hebben nog dezelfde nutriënten nodig. Met het vastleggen van een aandeel grasland krijg je juist eerder het risico dat de rantsoenen niet ideaal samengesteld worden omdat er een overschot gras is op het bedrijf. Dat moet toch gevoerd worden. Óf het vraagt om meer krachtvoer

input om de melkproductie op peil te houden met veel gras en minder mais. Dus aan totale input in het systeem wordt niks geborgd met deze grondgebondenheid.

Ook de toepassing van klavers gedijt alleen in wisselbouwsystemen. In permanent grasland is de zoden te rijk aan stikstof voor klavers. Na 4 jaar verdwijnen de meeste kruiden en klavers dan. Wanneer een 4-jarige teeltcyclus aangehouden wordt voor grasklaver kan er niet meer dan 60% grasklaver geteeld worden in een bouwplan. Dat is minder dan 0,35 ha per GVE. Een claim op grasland arealen maakt lagere input vanuit een functionele wisselbouw veelal alleen maar lastiger.

PUNTEN VAN ZORG

- Er wordt genoemd dat het wetsvoorstel andere wetten overbodig maakt. Maar er wordt geen voorstel gedaan tot schrappen van bepaalde regels. Tot dusver is het dus een extra norm boven op de bestaande meststoffenwet.
- Het voorstel om een bepaalde regio uit te zonderen van het transportverbod van 100 km geeft al aan dat de schrijvers zich ervan bewust zijn dat er onbalans is tussen regionaal aanbod en vraag naar mest. Zeker in combinatie met weersomstandigheden die lokaal anders kunnen. Het kan in het zuiden te nat zijn zodat hier de mest het land niet op kan terwijl men in het noorden mest kan gebruiken. Dit verbod zal zorgen voor meer druk op de mestmarkt dan nodig is, op basis van de totale landelijke plaatsingsruimte.
- De GVE norm aanpassen aan productie maakt het weer een andere norm dan het huidige mestproductiestelsel, of GVE telling. Dit kan handiger opgelost worden met minder regels (lees onderaan dit document onze suggestie voor zo'n oplossing). De berekende fosfaatproductie is al gekoppeld aan productie.
- Er wordt niet duidelijk vermeld in hoeverre deelname aan GVE regelingen vrijwillig is in de ML gebieden. Er staat dat je kunt kiezen tussen de graslandnorm en de 1,5 GVE per ha. Maar heel duidelijk staat het niet in de wetteksten. Is dit facultatief, of betekent de zin: '*vanaf 2034 geldt de norm van 1,5 GVE*' dat deze toch verplicht wordt?
- Wat worden de ML gebieden en de AHS gebieden? Ervaringen met de zogenaamde Landbouw Ontwikkeling Gebieden leren dat deze discussie nooit eindig zal zijn. En als men met 1,5 GVE boert in een AHS gebied heeft men geen recht op steun?
- Als er meer grond nodig is om het bestaande vee te mogen houden zal er regionaal meer druk op de beschikbare landbouwgrond zijn. Een ding is zeker, dan zullen weer de bedrijven met de hoogste cashflow (grootste en intensiefste) de prijzen opdrijven en de grond bemachtigen. In hoeverre de 'kleinschaligere' en 'extensieve' bedrijven dan meer kans krijgen is mij een raadsel.
- Rond het jaar 2000 heeft men ook al eens gewerkt met mestcontracten. Dat is niet goed bevallen. Heeft u hier lering uit getrokken en de pijnpunten bekeken voordat dit voorstel opgetekend is?

SUGGESTIE: KOPPEL FOSFAATGEBRUIKSNORM 1:1 AAN MESTPLAATSINGSRUIMTE

Het huidige voorstel komt met nieuwe normen van grondgebruik en de hoeveelheid rundvee. Dit is echter met huidige instrumenten al te regelen.

Want met de fosfaatrechten is de landelijke mestproductie in principe te sturen. Hoeveel fosfaat er geproduceerd wordt is al gekoppeld aan melkproductie. Een nieuwe afgeleide GVE norm is daar dus niet voor nodig. Dat is al gekoppeld met de fosfaatproductie.

Alle hectares hebben een fosfaatgebruiksnorm. Op percelen bouwland met een hoge fosfaattoestand kan met rundveemest niet eens 170 kg stikstof geplaatst worden. Op percelen grasland kan de fosfaatkosten niet met dierlijke mest gevuld worden. Het mestoverschot is dus niet alleen een probleem van dieraantallen, ook van een mismatch in gebruiksnormen en de samenstelling van de mest.

Écht eenvoudiger wordt het als men toestaat om de fosfaatgebruiksnorm volledig op te vullen met dierlijke mest. Mocht dit de 170 kg stikstof overschrijden, dan moet deze hogere stikstofgift uit dierlijke mest 1:1 vervangen worden door kunstmest. Zo wordt er wél netto kunstmest input bespaard!

Wellicht dat de toelating van Renure ook ruimte biedt aan dergelijke concepten. Het feit dat grasland meer fosfaatgebruiksruimte heeft dan bouwland zorgt dan voor een positievere stimulans voor behoud van grasland t.o.v. een norm of dwang.

Wanneer in deze fosfaatgebruiksnorm voor grasland ook de rustgewassen gelden is er ook voor de akkerbouwers meer ruimte om de plaatsingsruimte en het nutriëntaanbod vanuit dierlijke mest optimaal te benutten. Dan is op landelijk niveau de mestproductie via diernormen af te stemmen op de plaatsingsruimte. De markt zal zelf zijn weg zoeken waar hij het beste heen kan. Gezien de transportkosten zal geen enkele akkerbouwer voor de lol mest van 100 km weg halen als deze ook binnen 25 km geleverd kan worden.

Op deze wijze heb je meer effect met minder regels. NB. Voor deze koppeling en vereenvoudiging hebben we ook al gepleit richting de nitraatrichtlijn.

TEN SLOTTE: GELIJKTREKKEN RUSTGEWASSEN & GRASLAND

Ten slotte willen we ook nog even de goede punten uit het voorstel uitlichten:

Onder de uitleg over de graslandnorm wordt terloops gemeld dat rustgewassen (bijvoorbeeld granen) en vanggewassen dezelfde 'waarde' krijgen als grasland. Dit biedt meer ruimte voor vruchtwisseling en samenwerking tussen akkerbouw en veehouderij, maar ook voor een efficiënt ruwvoerplan binnen veehouderijbedrijven. Gras is in de voeding namelijk de voornaamste eiwitbron voor koeien en bovendien is het een vezelrijk gewas. Gekeken naar emissies zorgt gras als voedingsbron voor meer ammoniakemissie en dankzij de vezels ook voor meer methaanemissie (via herkauwactiviteit) dan energierijke producten als mais en granen.

Om de kracht van gras goed te benutten zijn dan ook energierijke gewassen nodig voor de balans. Mais is het voornaamste gewas, maar granen kunnen eenzelfde in eenzelfde functie voorzien. Een

gemiddeld bedrijf met 100 koeien en 50 stuks jongvee dient bij 0,35 ha grasland per GVE 42 ha grasland te hebben en niet 35 zoals het document suggereert, waar gemakkelijk het eigen jongvee buiten beschouwing gelaten wordt.

Bij langjarig gemiddelde opbrengsten van 10 ton droge stof per ha per dag 10 kg DS gras(kuil) beschikbaar voor iedere melkkoe. Dat is 50% van de gemiddelde voerinname en grofweg een maximaal aandeel dat nog goed benut kan worden met compenserende energierijke veevoerders. Door een deel van gras bijvoorbeeld te vervangen door granen is er meer ruimte om energierijke (ruw)voerders te telen, ook op (nattere) gronden die niet geschikt zijn voor de teelt van mais. Ook in vruchtwisselingen is het een mooie voorvrucht voor het (her)inzaaien van grasland met kruiden en klavers gezien deze landbouwkundig idealiter voor 1 september op stikstofarme grond (niet op blijvend grasland dus) gezaaid dienen te worden.

Mooi zou het zijn als deze rustgewassen ook de fosfaatplaatsingsruimte van grasland kregen. Daarmee zou er meer plaatsingsruimte komen bij de akkerbouwers voor dierlijke mest, waarmee de import van kunstmest verder kan worden teruggedrongen en de beoogde samenwerking tussen de lokale sectoren beter benut kan worden. Iets waar we in onze reacties op de laatste nitraatrichtlijnen voor gepleit hebben.

Over ons

Groeikracht is een onderzoeksbureau gespecialiseerd in teelt en bodemvruchtbaarheid, met name actief in de melkveesector. We doen onderzoek en brengen advies uit door heel Nederland. Vanwege een aantal onjuiste aannames en een aantal gevaarlijke open eindjes voelden we de noodzaak te reageren op het wetsvoorstel.